

OPINION GALLEGA

Oficialidade subalterna

Por RICARDO CARBALLO CALERO

Cando os funcionarios que o Goberno de Madrid mantén ao seu servizo para garantir os intereses xerais do Estado, detectaron indicios de posíbel inconstitucionalidade nalguns aspectos de unha lei votada con rara unanimidade polo Parlamento Galego, e aquel Goberno recorreu o texto presuntamente infraccionario perante o alto tribunal competente, un colaborador deste xornal publicou un artigo intitulado «O galego, obxección de conciencia», no que, se mal non lembro, examinaba as perspectivas de pronunciamento daquela xurisdición, que se reduzan a unha aplicación excluínte da norma establecida na lei superior, segundo a cal o dereito dos españois ao uso do castellano aparelha a non obrigatoriedade do coñecimento de calquer outra lingua, e unha interpretación coherente co conxunto da orde constitucional, conforme á que tal dereito de uso da lingua estatal non exclúe en determinados supostos o deber do coñecimento de outras linguas españolas. Neste segundo evento, nengun español estaría obrigado a usar unha lingua distinta da castellana, mas podería estar suxeito ao deber de coñecer unha destas linguas no caso de pertencer a unha comunidade autónoma con idioma propio declarado oficial.

Na historia constitucional moderna poden registrar-se casos de hegemonía lingüística que protexen aos súbditos de un Estado contra a posibilidade de que se lles imponha de calquer modo o coñecimento de unha lingua diferente da consagrada oficial. Mas na vigente Constitución española debalde procurarei un artigo que diga algo así como que nengun español en nengun caso pode estar obrigado ao coñecimento de unha lingua distinta do castellano. Esta já está ungida polo privilegio de

ser oficial en todo o ámbito do Estado, a diferenza das demais, que só poden ser cooficiais, en cada caso, no territorio das respectivas nacionalidades históricas. É evidente que calquer español —e, polo tanto, calquer galego— que desexe usar oficialmente o castellano en calquer punto da nosa comunidade, ten o dereito constitucional de faze-lo. Como isto se compagina co dereito de calquer galego de usar oficialmente o galego en Galiza, é outra cuestión, que no Dereito positivo vigente require unha regulamentación avondo complicada en certos casos; porque a fórmula do bilingüismo oficial é inestável e insegura. Mas esa é a realidade xurídica en vigor, pois o ordenamento constitucional é un precario compromiso entre dúas concepcións distintas de España: a de tradición «federal» e a de tradición «centralista».

Isto asentado, cumpre dizer que non se acha en todo o articulado do código fundamental preceito algun que —deixando a salvo o dereito de todos os españois a usar a lingua castellana— proíba o deber de coñecimento de outra lingua española dentro da comunidade autónoma correspondente.

A noso xuízo, pois, a jurisprudencia do Tribunal Constitucional, ao negar ao Parlamento Galego, quer dizer, ao povo galego, unanimemente pronunciado, a facultade de establecer, en principio, e sen prejuízo, claro está, do disposto no párrafo 1 do artigo 3 da Constitución, o deber de coñecer o seu idioma propio para todos os galegos, fai unha interpretación suplendi gratia daquel corpo legal que na realidade rompe os límites que separan o poder xudicial do poder legislativo, acrecentando ao referido artigo un preceito prohibitivo que os constituintes non contemplaron, evidentemente, porque non o quixeron

contemplan.

Unha ordenación como a rexeitada do funcionamento dentro da comunidade galega da cooficialidade do idioma propio, non transgrede a competencia exclusiva do Estado sobre a regulación das condicións básicas que garantan a igualdade de todos os españois no exercicio dos dereitos e no cumprimento dos deberes constitucionais, porque no que afecta a oficialidade lingüística, o Estado já se pronunciou na Constitución e no Estatuto, e, dentro destes límites, e en materia que di respecto a unha comunidade particular, é esta comunidade a que logicamente pode legislar para o seu restringido ámbito.

A doutrina que non admite dentro das nacionalidades históricas unha cooficialidade alternativa, senón unha cooficialidade subalterna con referencia á lingua nacionalitaria, modifica realmente o concepto de cooficialidade legal, substituíndo a cooficialidade por unha tolerancia da lingua non estatal para aqueles que voluntariamente decidan usala.

Os obsequiosos conformistas que non consideran lamentável para o prestixio do galego esta interpretación, ou que cren que os parlamentarios que votaron o artigo recorrido carecían de asesoramento xurídico pertinente, pechan, pois, ao noso xuízo, de excesiva circunspección nas súas relacións co Estado. Creímos que, salvando a consideración que merecen os membros do alto tribunal sentenciador, o fallo ditado non foi o procedente.

O castellano está ben protexido como lingua hegemónica no ordenamento constitucional, e unha nova limitación aos dereitos da lingua galega non fai mais que reforzar o desequilibrio na convivencia da lingua A coa lingua B no já limitado ámbito histórico e social en que a concorrencia se produz.